

FIȘĂ AJUTĂTOARE PENTRU ÎNVĂȚĂTORI

Seria Napo: Vânătorul de pericole

Lecția 2 – Intervenție și prevenire

Napo în... Napo se confruntă cu riscurile

„Napo se confruntă cu riscurile” este un scurtmetraj despre pericolele și riscurile de la locul de muncă și nevoia de a evalua riscurile și de a lua măsuri în baza constatrilor făcute pentru a se asigura locuri de muncă mai sigure și mai sănătoase. Filmulețul analizează pericolele și unele dintre cele mai frecvente riscuri de la locul de muncă, precum și nevoia de: „a se opri, a analiza și a acționa”.

Filmulețul încearcă să explice diferența dintre pericole și riscuri, modul în care acestea pot fi eliminate sau reduse, precum și să demonstreze prin situații practice existența riscurilor și a pericolelor, astfel încât noțiunea de „risc” să fie mai bine înțeleasă.

Evaluarea riscurilor

Scopul nostru este ca procesul de evaluare a riscurilor și importanța acestuia în prevenirea accidentelor și a îmbolnăvirilor la locul de muncă să fie mai bine înțelese. În mod concret, se are în vedere:

- explicarea diferenței dintre pericol și risc;
- prezentarea unei introduceri în evaluarea riscurilor;
- ilustrarea ideilor prin exemple;
- crearea unei punți de legătură între teorie și practică.

De ce este necesar să realizăm o evaluare a riscurilor?

Evaluarea riscurilor constituie fundamentul unei gestiuni eficiente a securității și sănătății și poate fi considerată o activitate-cheie pentru reducerea accidentelor de muncă și a bolilor profesionale. Dacă este corect realizată, evaluarea riscurilor poate îmbunătăți securitatea și sănătatea în muncă, precum și performanța întreprinderilor în general.

Ce este evaluarea riscurilor?

Evaluarea riscurilor este un proces care constă în evaluarea riscurilor pentru securitatea și sănătatea lucrătorilor, generate de pericolele existente la locul de muncă. Aceasta reprezintă o examinare sistematică a tuturor aspectelor activității profesionale, pentru a se stabili:

- cauzele unor posibile vătămări sau răni;
- posibilitățile de eliminare a pericolelor și, dacă eliminarea acestora nu este posibilă,
- măsurile de prevenire sau de protecție care sunt sau ar trebui instituite pentru a ține riscurile sub control.

Printre riscurile tipice la locul de muncă (multe dintre acestea sunt prezente și acasă) se numără:

- electricitatea;
- incendiile;
- uneltele, mai ales uneltele de tăiere, precum lamele sau cuțitele;
- echipamentele mecanice;
- alunecarea pe podea, căderea de pe scări sau trepte, căderea de la înălțime (de exemplu, de pe o schelă sau de pe un acoperiș);

- transportul (pentru vehicule, șoferi sau pietoni);
- afecțiunile musculo-scheletice (AMS) cauzate de manipularea încărcăturilor grele, de răsucirea și întoarcerea corpului, de postură (de exemplu, munca în fața unui monitor) sau de mișcările repetitive (de exemplu, la o linie de asamblare);
- substanțele chimice – vătămări imediate cauzate prin inhalare, arsuri sau iritarea pielii și efecte pe termen lung, precum cancer, boli respiratorii și alergii;
- factorii biologici – bacterii, ciuperci sau virusuri, de exemplu, în spitale sau laboratoare de analize medicale, întreținerea necorespunzătoare a instalației de aer condiționat;
- zgomotul, vibrațiile, radiațiile laser, radiațiile ionizante, câmpurile electromagnetice, razele UV etc.

Există numeroase episoade din diferite filmulețe cu Napo care pot fi utilizate pentru a prezenta majoritatea acestor riscuri (tabelul A).

Abordare în cinci etape a procesului de evaluare a riscurilor

Această lecție se concentrează pe ultimele trei etape ale procesului de evaluare a riscurilor: deciderea acțiunilor preventive, adoptarea de măsuri concrete, monitorizarea și revizuirea. Cele două etape anterioare sunt prezentate în lecția 1 din seria Napo: „Vânătorul de pericole”.

Etapa 1 – „Identificarea pericolelor și a persoanelor expuse” și etapa 2 – „Evaluarea riscurilor și clasificarea acestora în ordine prioritară” sunt incluse în prima lecție din seria Napo: „Vânătorul de pericole”, intitulată „Identificarea riscurilor și a pericolelor”.

Etapa 3 – Stabilirea acțiunilor preventive

Următoarea etapă este aceea de a decide modalitatea de a elimina sau de a ține sub control riscurile. În primul rând, analizați posibilitatea eliminării riscurilor.

Dacă riscurile nu pot fi eliminate, analizați care sunt măsurile necesare pentru a le ține sub control, astfel încât să nu fie afectate securitatea și sănătatea persoanelor expuse. În contextul prevenirii și gestionării riscurilor, trebuie respectate următoarele principii generale:

- evitarea riscurilor prin eliminarea pericolelor (de exemplu, Napo elimină riscul împiedicării de un sertar, în episodul 1 „Atenție, pericol!”);
- înlocuirea elementelor periculoase cu elemente nepericuloase sau mai puțin periculoase (de exemplu, înlocuirea unei substanțe chimice iritante cu una neiritantă; a se vedea episodul „O problemă iritantă” din seria „Napo în... Atenție produse chimice!”);
- combaterea riscurilor la sursă (de exemplu, praful produs la tăierea marmurei sau a pietrei dure: problema se rezolvă prin umezirea lamei cu apă în timp ce este în mișcare, ceea ce previne formarea prafului);
- acordarea de prioritate măsurilor de protecție colectivă față de măsurile de protecție individuală (de exemplu, în cazul producerii de fum sau vapori în cadrul unei activități, precum sudura sau vopsirea, se recomandă controlul expunerii la emisii prin utilizarea unor sisteme de aspirație adecvate și eficiente în locul utilizării aparatelor de protecție respiratorie);
- adaptarea la progresul tehnic și la schimbările apărute în domeniul informațiilor (în cazul în care un aparat nou permite efectuarea aceleiași activități fără expunerea lucrătorilor la un anumit risc – de exemplu, la zgomot –, tehnologia anterioară ar trebui să fie abandonată);
- încercarea de a îmbunătăți nivelul de protecție (aceasta înseamnă că îmbunătățirea securității este un proces continuu).

Etapa 4 – Adoptarea de măsuri concrete

Următoarea etapă este aceea de a pune în aplicare măsurile de prevenire și de protecție. Este important ca, în acest proces, să fie implicați toți cei vizați și să se dezvolte un plan care să cuprindă:

- măsurile care trebuie puse în aplicare;
- persoanele responsabile, sarcinile acestora și termenele de realizare;
- data finalizării.

Este esențial să se acorde prioritate activităților de eliminare sau de prevenire a riscurilor (a se vedea episodul 4 „Acționați asupra riscurilor” din „Napo se confruntă cu riscurile”).

Etapa 5 – Monitorizarea și revizuirea

Este important să se efectueze verificări periodice pentru a garanta faptul că măsurile de prevenire și protecție funcționează sau sunt puse în aplicare, precum și pentru a identifica apariția unor riscuri noi. Evaluarea riscurilor trebuie revizuită în mod regulat în funcție de natura riscurilor, de gradul evoluțiilor probabile în desfășurarea activității sau ca urmare a concluziilor cercetării unui accident de muncă sau a unui „accident evitat în ultima clipă”. Evaluarea riscurilor nu este o activitate care se realizează o singură dată.

Înregistrarea evaluării

Evaluarea riscurilor trebuie înregistrată. Această înregistrare poate fi utilizată ca bază pentru:

- informare;
- monitorizare;
- furnizare de probe;
- revizuire în cazul în care se modifică condițiile de muncă.

Se recomandă înregistrarea cel puțin a următoarelor informații:

- numele și funcția persoanei (persoanelor) care a(u) efectuat examinarea;
- pericolele și riscurile identificate;
- grupurile de lucrători care se confruntă cu riscuri specifice;
- măsurile de protecție necesare;
- informații privind aplicarea măsurilor, numele persoanei responsabile și data;
- informații referitoare la monitorizare și revizuire, inclusiv data și persoanele implicate;
- informații referitoare la implicarea lucrătorilor și a reprezentanților acestora în procesul de evaluare a riscurilor.

Roluri și responsabilități

Este important ca lucrătorii (sau elevii, în acest caz) să participe la evaluarea riscurilor prin identificarea pericolelor și raportarea acestora către angajator (învățător, în acest caz). Elevii cunosc problemele și ce se întâmplă cu adevărat atunci când își îndeplinesc sarcinile sau desfășoară activitățile; prin urmare, ar trebui să fie implicați în evaluarea riscurilor. De asemenea, este nevoie de cunoștințele lor practice în vederea elaborării unor măsuri preventive viabile, care îi pot ajuta să se protejeze, să-și protejeze colegii de școală și pe învățător.

Lucrătorii (elevii) și/sau reprezentanții acestora au dreptul/datoria de:

- a participa la evaluarea riscului;
- a alerta angajatorul (învățătorul) cu privire la riscurile observate (a se vedea episodul 7 „Îngerii siguranței” din seria Napo „Curat lună”) și a semnala situațiile periculoase temporare (a se vedea episodul 1 – „Importanța semnalizării” din „Aventurile lui Napo”);
- a raporta orice modificări survenite la locul de muncă (în clasă), care pot afecta securitatea și sănătatea;
- a fi informați cu privire la riscurile pentru securitatea și sănătatea lor și la măsurile necesare pentru eliminarea sau reducerea acestor riscuri;
- a fi informați cu privire la măsurile de prevenire și de protecție aplicate;
- a coopera pentru a-l ajuta pe angajator (învățător) să asigure un grad ridicat de siguranță a mediului de lucru (a școlii);
- a fi instruiți/a primi instrucțiuni cu privire la măsurile care urmează să fie puse în aplicare;
- a învăța procedurile de securitate (a se vedea episodul 2 – „Atenție – ascultă!”, din seria Napo „Început sigur!” sau episodul 4 – „Plan de securitate” din seria Napo „Curat lună”) și a le respecta (a se vedea episodul 2 – „Blocare de securitate” din seria „Napo în... Întreținerea în condiții de securitate” sau episodul 8 – „Vise urâte”, din seria „Napo în siguranță pe șantier”);
- a avea grijă, pe cât posibil, de securitatea și sănătatea lor și ale altor persoane afectate de acțiunile lor (a se vedea episodul 4 – „Gândește-te și la securitatea altora!”, din seria „Napo în: Început sigur!”);
- a nu improviza (a se vedea episodul 6 – „E riscant să improvizezi” din seria „Aventurile lui Napo”);
- a fi precauți (a se vedea episodul 6 – „Respectarea căilor de circulație” din seria „Napo în siguranță pe șantier”);
- a utiliza echipamente individuale de protecție (EIP - de exemplu măști, căști antifonice, căști de protecție etc.) în cazul în care este necesar (a se vedea episodul 1 – „Fără suflu” din seria „Napo în... Atenție produse chimice!” sau episodul 1 – „Ireparabil” din seria „Napo în... Opriți zgomotul!”).

Posibile întrebări ale elevilor, adresate învățătorului sau părinților

- Care sunt pericolele și riscurile la care sunt expus?
- Voi primi instrucțiuni de securitate? Când?
- Ce măsuri trebuie să iau pentru a mă proteja?
- Ce ar trebui să fac în caz de urgență?
- Cum raportez un accident, probleme de sănătate sau dacă observ ceva în neregulă?
- Ce trebuie să fac dacă mă rănesc?

Posibile informații pe care le puteți comunica elevilor

- Și voi sunteți expuși riscurilor!
- Fiecare pericol este gata să vă lovească; crocodilul este întotdeauna pregătit să muște.
- Oprește-te, analizează și acționează (oprește-te – roșu, gândește – portocaliu, acționează – verde: semnale similare luminii semaforului).
- De ce tratați pericolele cu indiferență?
- De ce nu respectați normele de securitate?
- Descrieți „efectul de domino” al situațiilor periculoase, și anume un lanț de evenimente negative în care un incident inițial cu relevanță redusă cauzează o serie de alte incidente care conduc, în cele din urmă, la consecințe grave (a se vedea episodul 8 – „Vise urâte” din seria „Napo în siguranță pe șantier”).

Table A

Risc	Filmuleț	Scenă
Accidente rutiere		
Accidentare cauzată de un vehicul	Napo în siguranță pe șantier	6. Respectarea căilor de circulație
Grabă sau lipsă de concentrare	Napo în... Curat lună	1. Schimbare de plan
Oboseală și grabă	Napo în... Întreținerea în condiții de siguranță	5. Graba strică treaba
Viteză mare și riscuri ascunse	Napo se confruntă cu riscurile	5. Combinații periculoase
Incendii		
Incendii	Napo în... Atenție produse chimice!	3. Totul în fum
Incendii	Povestea semnelor	2. Semne de interdicție – Fumatul interzis
Incendii	Povestea semnelor	4. Semnale de urgență – ieșire de urgență
Incendii	Povestea semnelor	5. Semne de protecție împotriva incendiului – Extinctor
Electricitate		
Electricitate	Napo în: Securitate în... și în afara muncii	Secvența cu Napo pregătind luminile pentru petrecere
Echipamente		
Echipamente	Aventurile lui Napo	5. Protecția potrivită la momentul potrivit
Echipamente	Napo se confruntă cu riscurile	1. Atenție, pericole!
Zgomot		
Expunere la zgomot	Opriți zgomotul!	Filmulețul în întregime
Substanțe chimice		
Riscuri chimice	Napo în... Atenție, produse chimice!	Filmulețul în întregime
Alunecări și căderi		
Risc de alunecare	Aventurile lui Napo	1. Importanța semnalizării
Cădere pe scări	Aventurile lui Napo	2. Semnalizarea nu este suficientă
Cădere pe scări	Napo în: Securitate în... și în afara muncii	Secvența cu Napo aflat pe o scară pe care există mai multe obiecte
Cădere de la înălțime	Napo în siguranță pe șantier	2. Evitarea căderilor
Obiecte care pot cădea	Napo în siguranță pe șantier	1. Să construim în siguranță
Manipulare manuală		
Încărcături grele	Napo în siguranță pe șantier	5. Protejează-ți spatele
Încărcături grele	Napo în... Reduceți efortul!	3. Divide și controlează
Încărcături grele	Napo în... Reduceți efortul!	10. Ține-mă strâns
Încărcături grele	Napo în... Reduceți efortul!	6. Duelul
Postură incorectă	Napo în... Reduceți efortul!	5. Ergonomie radicală
Postură incorectă	Napo în... Reduceți efortul!	8. Nu uita să te miști
Vibrații		
Vibrații	Napo în... Reduceți efortul!	4. Vibrații dăunătoare

Prima lecție din seria Napo: „Vânătorul de pericole” prezintă cealaltă parte a evaluării riscurilor: identificarea riscurilor și a pericolelor.

Această resursă didactică a fost realizată de EU-OSHA în consultare cu Consorțiul Napo – HSE (Regatul Unit), DGVU (Germania), INAIL (Italia), INRS (Franța), SUVA (Elveția) și AUVA (Austria).

